

WFR 2020/192

Artiesten en risico's

DICK MOLENAAR¹

Dit jaar zit de cultuursector zwaar in de hoek waar de klappen vallen. Door het risico van besmettingen worden voorstellingen binnen en grootschalige evenementen buiten niet georganiseerd en daardoor raken de artiesten zonder inkomen, wat zorgt voor moeilijke situaties. Maar deze column wordt geen klaagzang, want de crisis is ons allemaal overkomen, niemand heeft hier schuld aan en net als in andere crises zijn er verliezers (en winnaars). Je moet je lot accepteren en er het beste van maken. Maar er zijn wel een paar aspecten die voor artiesten slecht uitpakken, terwijl het anders zou kunnen.

De cultuursector kent een hoog percentage zelfstandigen, ca. 60% volgens het CBS, en voor de artiesten ligt dat percentage volgens mij nog wel hoger. Door de zware bezuinigingen van 2011 is er een grote shake-out geweest bij veel gezelschappen, waarna de artiesten vooral als zelfstandigen weer werden ingehuurd. En zij wilden zelf ook graag zo gaan werken vanwege de artistieke vrijheid en de aanzienlijke belastingvoordelen. Ondanks te weinig budget konden hierdoor veel producties toch worden gemaakt.

Het werken met zelfstandigen heeft ook te maken met de vierjaarlijkse cyclus van de cultuursubsidies, waardoor een grote druk bestaat om continu te vernieuwen. Als een artiestengezelschap te lang hetzelfde blijft doen, wordt het bij een volgende beoordeling afgedaan als te statisch en ouderwets. Het gevolg is dat het langdurig werken met dezelfde werknemers een gezelschap de kop kan kosten.

Nadeel is echter wel dat veel gezelschappen daarmee voor hun artiesten geen NOW-ondersteuning kunnen krijgen van de overheid. Die hebben dat afgewenteld op de zelfstandigen, die vervolgens op de TOZO-ondersteuning aangewezen werden. In het begin betaalden gesubsidieerde gezelschappen nog wel een deel van de honoraria door, bijvoorbeeld uit bijdragen die zij kregen uit de € 300 en € 482 miljoen van het Rijk, maar bij nieuwe producties niet meer. Veel van deze ondersteuning blijft trouwens bij de podia hangen en sijpelt slechts moeizaam door naar de artiesten. Voor hen in plaats van een vast salaris dus slechts € 1.050 TOZO netto per maand. Okay, ik vind dat je blij moet zijn met wat je krijgt, maar de financiële klap is wel hard aangekomen.

Maar dan gaat het nog niet over de artiesten die van de artiestenregeling van art. 5a Wet LB en art. 4 Rariteitenbesluit van 24 december 1986 gebruikmaken. Zij zijn feitelijk zelfstandig, maar worden toch verloond, inclusief opdracht van WW-, WAO- en vangnet-ZW-premie. Deze regeling bestaat al sinds 1941 en is in 1964 uitgebreid met de werknemersverzekeringen, bedoeld om de kwetsbare artiesten meer bescherming te bieden. Met HR 11 maart 1981, *BNB* 1981/105, geïnitieerd door Harm Mobach, werd beslist dat de inkomsten van de artiestenregeling voor de IB onder winst uit onderneming vallen.

Maar de artiestenregeling bleek helaas niet bestand tegen het virus van dit jaar, omdat deze artiesten niet staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel hebben ze geen recht op een TOZO-uitkering. En vaak voldoen ze ook niet aan de eis van 26 weken werk in de laatste 36 weken, waardoor ze geen WW-uitkering krijgen. Jammer dat Minister Asscher zes jaar geleden voor artiesten de lagere eis van zestien weken heeft geschrapt.

Uiteindelijk kwam de TOFA-regeling van € 550 netto per maand, maar die is voor deze artiesten slechts een schamele ondersteuning. Al moet je natuurlijk nog steeds blij zijn met alles wat je krijgt.

De vraag is dan ook of de artiestenregeling nog wel toekomst heeft. Het is sinds 1 mei 2016 heel eenvoudig om eruit te stappen, een onderlinge overeenkomst is voldoende, de WW-premie van 7,94% is hoog (en was eerder hoger, zelfs 12%), net als de WAO-premie van circa 7%, terwijl het onzeker is of er wel recht bestaat op uitkeringen.

1 Werkzaam bij All Arts Belastingadviseurs en onderzoeker bij de vakgroep Fiscaal recht van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Kan dit dan worden opgelost door artiesten tijdelijk in dienst te nemen, zodat ze beter verzekerd zijn? De Nederlandse Associatie van Podiumkunsten (NAPK, brancheorganisatie van gesubsidieerde gezelschappen) raadt dat haar leden momenteel aan, want dat zou tot meer NOW-ondersteuning leiden. Dat is echter een illusie, want ook bij die NOW moet de werkgever ongeveer 30% zelf bijleggen en daarvoor gaan de gezelschappen geen artiesten in dienst houden als er geen voorstellingen gespeeld mogen worden.

Daar komt bij dat kortdurende arbeidsovereenkomsten achter elkaar niet tot winst uit onderneming leiden voor de artiesten zelf. Rechtbank Noord-Holland deed hierover inmiddels wel twintig uitspraken en in hoger beroep werden die vaak bevestigd door Hof Amsterdam. Ondanks de inzet van belastingadviseur Ben Schoenmaker uit Amsterdam die voor acteurs, actrices en andere artiesten onvermoeibaar strijdt om hun ondernemerschap aan te tonen. Er is ook veel voor te zeggen, want die arbeidsovereenkomsten duren een week tot drie à vier maanden en zijn telkens voor andere werkgevers. De artiesten moeten steeds op zoek naar nieuw werk, gebruiken daarvoor soms een manager en hebben meestal een eigen website, alle kosten voor eigen rekening. En werkgeversgezag is vaak niet aanwezig. Bij elkaar is dit meer de uitoefening van een zelfstandig beroep, met inkomensonzekerheid door de kortlopende projecten. Ook als er tussendoor een WW-uitkering is, want daarvoor wordt een hoge premie betaald (momenteel 7,94%).

Een acteur (of actrice) heeft een totaal ander leven dan een gewone werknemer, want die laatste hoeft niet 's avonds laat in Café de Smoeshaan in Amsterdam te zijn om mensen te ontmoeten met wie hopelijk nieuwe theaterproducties kunnen worden gemaakt. Zoals Acda en de Munnik in *Dag Esme* (1997): 'Of denk je soms dat het zo simpel is, vier jaar studeren en dan achter duizend artiesten te staan. Sta nog steeds onderaan. Ja, 't gaat me lukken, ja. Ga weg want ik wil naar de kroeg'.

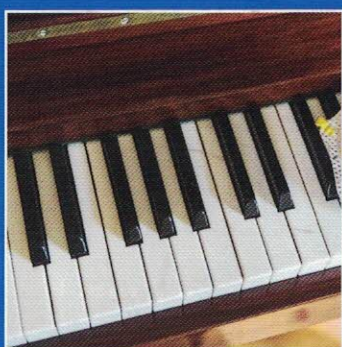
Artiesten worden verder bemoeilijkt als ze buitenlandse optredens hebben. Dan wordt er vaak buitenlandse belasting ingehouden, o.g.v. art. 17 van de belastingverdragen. Nu zijn de buitenlandse optredens na half maart bijna helemaal stilgevallen, dus het is geen probleem van 2020, maar veel artiesten hebben nog wel (soms erg grote) bedragen aan onverrekenende buitenlandse belasting ontstaan. Dat komt omdat:

- hun Nederlandse belasting te laag was om mee te verrekenen;
- er geen verrekening wordt verleend tegen de premies volksverzekeringen;
- het soms moeilijk is om bewijs van de buitenlandse belasting te leveren (zie Rechtbank Noord-Holland 12 september 2019 over een cellist met buitenlandse optredens);
- de buitenlandse belasting die op naam van een gezelschap in een stichting of BV wordt geheven, niet mag worden verrekend door de artiesten persoonlijk met hun IB (zie Hof Arnhem-Leeuwarden 3 juni 2020 over een dj en de antwoorden van de Staatssecretaris van Financiën van 21 september 2020 inzake de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid).

Bij elkaar is het risico dus groot dat er dubbel belasting betaald wordt bij buitenlandse optredens. En dat is vreemd want enerzijds proberen de Ministeries van OCW en Economische Zaken die optredens met subsidieprogramma's te stimuleren, terwijl anderzijds de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën tegenwerken bij het voorkomen van dubbele belastingheffing.

Toch is het een mooi vak en worden er door artiesten prachtige voorstellingen gemaakt. Geen gezeur en geklaag, al zijn de risico's groot, ook qua belastingen. Hopelijk komen er ook weer betere tijden.

Weekblad *fiscaal recht*

Column

Artiesten en risico's

Dr. D. Molenaar (blz. 1310)

Artikelen

Enige vraagpunten rondom de voorgestelde verliesverrekeningsmaatregel in de vennootschapsbelasting

Mr. dr. D.R. Post en dr. F.J. Elsweier (blz. 1312)

'Freies Ermessen' en andere professionele handelingsruimte voor de inspecteur

Mr. M.A.C. van Elk (blz. 1324)

Verslag

In wat voor land willen wij werken ... en belasting betalen?

Mr. F.M. Witpeerd (blz. 1332)

Parlementair

Dovemansoren

Mr. drs. M.P.A. Spanjers (blz. 1341)

Weekblad *fiscaal recht*

Abonnementen

Raadpleeg voor de abonnementsmogelijkheden en de bijbehorende prijzen:
www.wolterskluwer.nl/shop.

Klantenservice

Onze klantenservice kunt u bereiken via:
www.wolterskluwer.nl/klantenservice

Advertentiedeelname

Cross Media Nederland
 Tim Lansbergen
 Tel.: (010) 742 10 22
 E-mail: tim@crossmedianederland.com

Disclaimer

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en Wolters Kluwer geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor gevolgen hiervan.

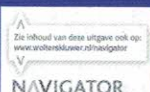
Algemene voorwaarden en privacy statement

Op alle aanbiedingen en overeenkomsten van Wolters Kluwer Nederland B.V. zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Wolters Kluwer Nederland B.V. U kunt deze raadplegen via:
www.wolterskluwer.nl/algemene-voorwaarden.
 Indien Wolters Kluwer Nederland B.V. persoonsgegevens verkrijgt is daarop het privacybeleid van Wolters Kluwer Nederland B.V. van toepassing. Dit is raadpleegbaar via www.wolterskluwer.nl/privacy-cookies.

Standaardpublicatievoorwaarden

Op iedere inzending van een bijdrage of informatie zijn van toepassing de Standaardpublicatievoorwaarden van Wolters Kluwer Nederland BV, gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank Amsterdam onder nr. 121/2004. De Standaardpublicatievoorwaarden kunt u raadplegen via:
www.wolterskluwer.nl/algemene-voorwaarden.

ISSN 0043-1796

Redactiecommissie

Mr. dr. J.J.M. Jansen, voorzitter; mr. J.A.G. van Es, prof. dr. P.H.J. Essers,
 prof. dr. S.J.C. Hemels, mr. F.R. Herreveld, dr. R.J. Koopman, mr. B.J.W. van Raaij,
 prof. dr. L.G.M. Stevens, mr. W.J.M. Vennix RB en prof. dr. B.G. van Zadelhoff.

Vaste medewerkers

Prof. mr. dr. P.G.H. Albert, prof. mr. T. Bender, prof. dr. T.M. Berkhout,
 prof. mr. dr. A.C.P. Bobeldijk, prof. dr. J.P. Boer, prof. mr. G.J.M.E. de Bont,
 prof. dr. R.P.C.W.M. Brandsma, mr. dr. C. Bruijsten, dr. W. Bruins Slot, prof. dr. I.J.J. Burgers,
 prof. mr. S.C.W. Douma, mr. J.A.R. van Eijdsen, prof. mr. F.A. Engelen,
 prof. mr. dr. J.L.M. Gribnau, mr. I.M. de Groot, prof. mr. R.H. Happé,
 prof. dr. mr. E.J.W. Heithuis, prof. dr. H.T.P.M. van den Hurk, prof. dr. P. Kavelaars,
 prof. dr. H.W.M. van Kesteren, prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok, prof. dr. A.O. Lubbers,
 prof. mr. dr. R.H.C. Luja, prof. mr. dr. M.M.W.D. Merckx, prof. mr. G.T.K. Meussen,
 prof. dr. mr. R.E.C.M. Niessen, mr. L.J.A. Pieterse, prof. mr. F.P.G. Pötgens,
 prof. dr. A.J.A. Stevens, prof. dr. S.A. Stevens, prof. mr. I.J.F.A. van Vijfeijken,
 prof. dr. H. Vording en prof. mr. R.J. de Vries.

Redactiesecretariaat

Mr. B.J.W. van Raaij.

Redactieadres

Weekblad fiscaal recht, Postbus 23, 7400 GA Deventer. Tel.: (0570) 64 89 01.
 E-mail: wfr@wolterskluwer.com.

Uitgever

Ilona Benjamins, Ilona.Benjamins@wolterskluwer.com

Citeerwijze

WFR jaar/publicatienummer, paragraafnummer; Bijvoorbeeld: WFR 2020/2, par. 3.4

Verschijning

Wekelijks (m.u.v. de zomerperiode).

Aanvullende informatie

- Instructies voor het aanleveren van artikelen zijn te vinden op <http://www.wolterskluwer.nl>; klik bovenin op de tab Auteurs. Klik daarna op Voor auteurs. Kies vervolgens onder Auteursmiddelen en instructies, Auteursinstructies Weekblad Fiscaal Recht.
- Auteurs die hun bijdragen voor het WFR als wetenschappelijk artikel aangemerkt willen zien, kunnen de redactie verzoeken om hun artikel te laten onderwerpen aan peer review volgens het WFR-model. Voor verdere informatie zie www.wolterskluwer.nl en klik op de tab Auteur. Klik daarna op Voor auteurs. Kies vervolgens onder Auteursmiddelen en instructies, Auteursinstructies Weekblad Fiscaal Recht, Peer review Weekblad Fiscaal Recht. De procedurele informatie en het beoordelingsformulier met toelichting zijn daar te downloaden.
- Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de redactiesecretaris via wfr@wolterskluwer.com
- Een auteur vermeldt in een voetnoot al zijn of haar relevante functies.
- Auteurs die aan een universiteit zijn verbonden en hun artikel als 'open access' artikel willen publiceren, kunnen de redactie daarom verzoeken. Columns, verslagen en boekbesprekingen komen niet voor 'open access' publicatie in aanmerking.

Auteursrecht

Alle rechten in deze uitgave zijn voorbehouden aan Wolters Kluwer Nederland B.V. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wolters Kluwer. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h t/m 16m Auteurswet jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorrecht te Hoofddorp (Postbus 3051, 2130 KB).